

Nygammal orgel till Gesäters kyrka

Av Marcus Torén

I Gesäters kyrka i Dals-Eds församling, Dalsland, har man löst orgelfrågan genom att köpa in en begagnad liten orgel av Walter Thür. Den har ersatt en högtalarorgel som nu tjänat ut efter knappt två decennier.

Som bekant byggdes ett stort antal orglar av det mindre formatet under 1950- 1960- och 1970-talen främst som kororglar men också som huvudinstrument till bland annat mindre frikyrkor och andra lokaler. På senare tid har flera av dessa kommit i omlopp bland annat därför att församlingar på olika sätt förändrat sitt instrumentarium i koret. De äldre kororglarna och dylika instrument flyttas därmed till nya såväl privata som offentliga miljöer där de åter kan komma till användning. Ofta är de gediget byggda och samtidigt lätta att flytta. Likaså kan en skicklig intonatör göra att de kommer till sin rätt mer än vad de tidigare gjort. Ett sådant exempel är denna anskaffade orgel till Gesäters kyrka.

Gesäters kyrka är en träkyrka som byggdes 1795. När det gäller kyrkans instrumentarium köptes ett stort harmonium in 1906. Den första piporgeln levererades dock först 1964 och var en fyrstämmig enmanualig orgel med bihangspedal byggd av Starup & Søn, Köpenhamn. Den ersattes i sin tur av en högtalarorgel 2003.

Den orgel som nu införskaffats till Gesäters kyrka är byggd 1969 ursprungligen för Alfta missionskyrka av Walter Thür orgelbyggen AB, Torshälla. Den flyttades sedermera till Tryde kyrka i Skåne där den tjänstgjort ett par decennier som kororgel. Orgeln har en manual och pedal. Dispositionen innefattar Gedackt 8', Fugara 8', Koppelflöjt (eg. Rörflöjt) 4', Principal 2', Kvinta 1 1/3' och Subbas 16'. Samtliga register är delade och framsidesluckorna kan regleras med svälltrampa.

Kantor Rodhe Andersson, som tidigare ansvarat för flera orgelprojekt i Dalsland, bland annat istandsättandet av Locrantzorgeln i Edsleskog (artikel i OF 3-2011) och renoveringen av Marcussenorgeln i Nössemark (artikel i OF 3-2019) har initierat och varit ansvarig för anskaffandet av denna orgel. Arbetet med att flytta och sätta upp orgeln har utförts av orgelbyggare Tomaz Močnik från Slovenien, som även intonerat om orgeln då främst 8'- och 4'-stämmorna behövde bli starkare för att den skulle hävda sig i sin nya akustiska miljö i träkyrkan. Fugara 8' har fått karaktären av en strykande principal och flöjterna har inte längre den tidstypiska spottande ansatsen.

Med denna orgel är nu åter alla sex kyrkor i Dals-Eds församling beskaffade med piporglar. Den 21 februari invigdes den nygamla orgeln med medverkan av undertecknad i form av en digitalt sänd musikgudstjänst. Detta instrumenttillskott har blivit väl mottaget i församlingen och glatt många lokalt. Gesäters kyrka fick därmed sin orgelfråga löst på ett tillfredsställande sätt.